

ситуації – усе це може стати перешкодою для повноцінної участі іноземців у науковому середовищі України [3].

Важливою частиною інтеграції іноземних студентів та аспірантів в українську наукову спільноту є також їх соціокультурна адаптація. Україна, багата різноманіттям культур і традицій, має великий потенціал для створення відкритого та толерантного середовища для іноземних дослідників.

Загалом, іноземні студенти та аспіранти, які приєднуються до наукової ініціативи України, не лише збагачують місцевий науковий потенціал своїми унікальними підходами, але й сприяють побудові мостів співпраці між країнами. Така взаємодія стає важливим чинником у підвищенні наукового впливу України в міжнародному освітньому просторі.

Список джерел:

1. Сайт Міністерства освіти і науки України. <https://studyinukraine.gov.ua/>
2. Блог Олени Шаповалової , директорки державного підприємства «Український державний центр міжнародної освіти». <https://lb.ua/>
3. Стаття Товканець О.С., кандидата педагогічних наук, доцента кафедра педагогіки та психології ВНЗ «Східно-європейський слов'янський університет», м.Ужгород, Україна. <https://journals.indexcopernicus.com>

КРЕАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТА ЯК ІНТЕГРАЛЬНА ЯКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Толегенов Дастан (Туркменістан)

Науковий керівник – доцент, к. пед. н. Семененко І.Є.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

м. Харків, Україна

Сучасні умови розвитку суспільства викликають необхідність нового бачення завдань, структури та змісту вищої освіти, що неодмінно вносить корективи у підготовку фахівця.

Процес розвитку креативності – це довготривалий, безперервний процес, найважливішим етапом якого є період отримання освіти. Творче мислення або креативність є одним з найбільш високоорганізованих видів діяльності. Навчання прийомам і навичкам творчої діяльності – дидактична проблема освітнього процесу у зов, яка виходить за межі традиційних трьохетапних моделей (ознайомлення, тренування і застосування, що супроводжуються контролем). Таким чином, постає питання про необхідність оптимізації навчального процесу, пошуку нових шляхів і засобів формування інтересу до навчання, застосування ефективних способів активізації пізнавальної діяльності, створення сприятливих умов для реалізації креативних здібностей студентів. У зв'язку з цим зростає потреба в розробці інноваційних методів навчання, що реалізуються в рамках навчальних моделей, які мають креативний характер і забезпечують підвищення якості вищої освіти в цілому.

Проблема креативного навчання – навчання, в якому за домінанту приймається розвиток креативної особистості, враховуючи її когнітивну, емоційно-вольову, мотиваційну і ціннісну складові, виявляється актуальною, оскільки сучасному суспільству необхідний творчий фахівець, який може стати двигуном прогресу, розробником інноваційних, науково обґрунтованих технологій у своїй сфері діяльності.

У зв'язку з цим постає питання про введення креативності в перелік провідних компетенцій у процесі підготовки майбутнього фахівця.

Креативність розглядається як цілісна, інтегративна властивість особистості, пов'язана з мотивацією, емоціями, компетентністю, гнучкістю творчого (дивергентного) мислення, що виявляється як несподіваний продуктивний акт, вчинений виконавцем спонтанно в певній обстановці соціальної взаємодії. [2].

Підкреслюються наступні компоненти структури креативної особистості: 1) емоційний компонент – різноманітність емоцій, здатність розпізнавати і виражати емоції, здатність регулювати власні емоції; 2)

інтелектуальний компонент – дивергентне мислення (гнучкість, швидкість, оригінальність), стійкі пізнавальні інтереси, відмова від стереотипних способів мислення, здатність усвідомлювати; 3) поведінковий – набір широких поведінкових реакцій і умінь, широко варіативні стратегії рольової взаємодії, творче застосування поведінкових стратегій, творча переробка наявних поведінкових стереотипів і придбання нових, спонтанність прояву творчої діяльності; 4) самосвідомість – усвідомлення себе як творчої особистості, здатної перетворити себе і навколишній світ; 5) мотиваційно-смісловий – усвідомлення своїх мотивів і потреб, провідні мотиви – домагання на визнання, пізнавальні, змагальні. Показниками креативності є швидкість, гнучкість, оригінальність, сприйнятливість, метафоричність, задоволеність. Швидкість як критерій креативності виявляється в генеруванні великого числа реакцій або рішень у проблемній ситуації.

Гнучкість – фактор, який визначається шляхом вимірювання продуктивності дивергентного мислення (креативності). Гнучкість проявляється в здатності або схильності до перемикання з одного типу реакцій або рішень у проблемній ситуації. Оригінальність – це вимір креативності, що виявляється в генеруванні несподіваних або статистично рідкісних реакцій і рішень у проблемній ситуації. Сприйнятливість означає чутливість до незвичайних деталей, суперечностей і невизначеності. Метафоричність виявляється в готовності працювати в абсолютно незвичайному контексті, схильності до символічного, асоціативного мислення, умінні побачити в простому складне, а в складному – просте. Підсумком прояви креативності є задоволеність. [3].

Виходячи з визначення і показників креативності, особливостей структури креативної особистості, розглянемо, як цю якість може бути включено в структуру професійної компетентності, наприклад, майбутніх фахівців технічного напрямку. Ми вважаємо, що для майбутнього фахівця технічного напрямку формування професійної компетентності має

орієнтуватись на засадах усвідомлення загальної мотивації до майбутньої професії. Так, студенти мають усвідомити, що їхня майбутня професійна реалізація вимагатиме від них, в першу чергу, професійної компетентності.

Професійна компетентність розглядається нами як характеристика, що відображує ділові та особистісні якості фахівця, рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети в професійній діяльності, а також моральну позицію фахівця [2].

Отже, випускник має опанувати базову програму дисциплін зі своєї спеціальності, бути компетентним у освоєнні інформаційного простору; виявляти активну життєву позицію, мати уявлення про права та обов'язки фахівця обраної спеціалізації для професійного самовизначення; бути здатним брати на себе відповідальність у ставленні до своєї діяльності; використовувати Інтернет–проекти; усвідомлювати необхідність знань та вмінь в області здоров'я і здорового способу життя; знати іноземну мову і мати уявлення про етикет, про культуру поведінки; володіти культурою писемного та усного мовлення, грамотно викладати свої думки, вміти аргументовано представляти свою точку зору та користуватися понятійним апаратом; знати процедури професійної діяльності і професійного етикету; бути самокритичним, творче ставитися до своєї діяльності. Саме вміння гнучко і творчо застосовувати отриману інформацію, що характеризує креативну особистість, дає усвідомлення в якому напрямку і з якою метою необхідно професійно діяти.

Креативна компетентність студента може розглядатися як інтегральна багатофакторна якість особистості, яка обумовлює на професійній основі саморозвиток власних творчих здібностей студентів. Закономірно виникає питання про створення сприятливих умов для такого розвитку, необхідність пошуку нових шляхів і засобів формування інтересу до навчання, а також застосування ефективних способів активізації пізнавальної діяльності. До таких способів належить застосування активних та інтерактивних методів навчання, в основі яких лежать принципи активної групової роботи у процесі навчання.

Активне навчання припускає використання системи методів, спрямованих, переважно, не на виклад готових знань викладачем і їхнє відтворення студентом, а на самостійну пізнавальну діяльність у процесі навчання. Інтерактивні методи навчання – методи, побудовані на принципі двосторонньої активної взаємодії викладача та студента, що передбачає високу активність студента за умови творчого переосмислення їм отриманих знань. Основними критеріями інтерактивної моделі навчання є наявність неформальної дискусії, вільного викладу матеріалу і наявність групових завдань, які вимагають колективних зусиль, ініціативності кожного, оптимально організованого викладачем контролю і систематичної самостійної підготовки.

Для формування системи мотивації та підтримки активності студентів викладач використовує такі мотиви, як інтерес до майбутньої професії; творчий характер навчально-пізнавальної діяльності; ігрові ситуації.

До активних і інтерактивних методів належать: метод проблемного викладу навчального матеріалу, презентації, модерація, дискусії, ігрові методи (ділові, імітаційні, рольові ігри, «діловий театр», психодрама і соціодрама), «круглі столи», кейс-стаді, групова спільна робота студентів, метод «мозкового штурму», проектний метод, колективний спосіб навчання, рефлексія, метод тренінгів, технологія «портфоліо», дистанційне навчання, відкрите електронне освітнє середовище.

Підвищені вимоги до формування креативної компетентності випускника зводять – соціально та економічно значуща потреба суспільства, яка може бути задоволена тільки за допомогою інноваційних методів навчання, що реалізуються у моделях з відповідним креативним характером, тобто спрямовані на розвиток творчого мислення та креативності особистості.

Виокремлюється сім етапів процесу креативного мислення: орієнтування (визначення проблеми); підготовку (збір необхідної інформації); аналіз (виокремлення релевантної інформації); накопичення ідей-альтернатив;

інкубацію (відволікання від проблеми, інсайт); синтез (інтеграція); оцінку виниклих ідей. Визначається шість характеристик креативного розуму: наявність потреби впорядковувати та знаходити сенс того, що виникає хаотично; розумова мобільність; відмінна здатність виявляти (знаходити) проблеми; бажання ризикувати і відсутність страху за поразку; прагнення отримувати критичні зауваження і здатність звернутися за допомогою до авторитетних колег, не відчуваючи почуття сорому; внутрішня мотивація, заснована на твердій впевненості в своїх поглядах [2].

У всіх моделях креативного навчання креативні навички та творчі здібності як невід'ємні характеристики креативного мислення особистості є саме метою навчання.

Креативна компетентність студента є інтегральною багатофакторною якістю особистості, яка обумовлює на професійній основі саморозвиток власних творчих здібностей. Основним чинником формування креативної компетентності у професійній підготовці є застосування в навчальному процесі інноваційних методів навчання, спрямованих на розвиток здібностей студентів до самостійного розуміння сенсу професійно значущої інформації, продукування ідей, нових нестандартних поглядів і рішень.

Список джерел:

1. Моргунова Н.С. Мовне портфоліо як інструмент самооцінки досягнень студентів у процесі навчання української мови як іноземної / Н.С.Моргунова //Педагогіка та психологія : зб. наук. праць. – 2015. – Вип. 51.– с. 67-75.
2. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. 2- ге вид., доп. Київ : Академвидав, 2014. 456 с.
3. Хома Т.В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2020. Вип. № 69. С. 149 – 152.